

SPÓŁKA Z O.O. W PYTANIACH I ODPOWIEDZIACH

Praktyczny przewodnik po tym,
co ważne na starcie

Jak założyć i dobrze zorganizować spółkę?

Redakcja: Karolina Krocak, Martyna Kunke, Michał Markiewicz,
Tomasz Rutkowski, Rafał Szymkowiak, Marcin Tomczak

Aktualności na temat spółki z o.o. znajdziesz na naszym portalu Spolkazoo.net

www.spolkazoo.net

Spolkazoo.net to portal, który został stworzony przez praktyków dla praktyków. Przede wszystkim więc dla przedsiębiorców, wspólników spółek z o.o., osób rozważających przekształcenie w spółkę z o.o., prawników, księgowych oraz doradców podatkowych.

Portal Spolkazoo.net jest efektem ponad 10 lat doświadczeń prawników, doradców podatkowych i księgowych z Kancelarii Prawnej PragmatIQ, które zostały zebrane w czasie pracy z Klientami.

Portal Spolkazoo.net stanie się uzupełnieniem treści zawartych w książce *Spółka z o.o. w pytaniach i odpowiedziach*, którą przekazujemy w Państwa ręce. Poruszone w książce tematy będą rozszerzane oraz aktualizowane na portalu, aby w dobre nieustannie zmieniających się przepisów pomóc Państwu podążać za zmianami. Cała przekazywana Państwu wiedza ujęta jest w formie praktycznych i zrozumiałych porad oraz pytań i odpowiedzi.

Redaktorzy Spolkazoo.net

Masz naszą książkę – dołącz do Klubu CzytelniQa!

Klub CzytelniQa PragmatIQ powstał specjalnie dla Czytelników publikacji Wydawnictwa PragmatIQ, którzy cenią sobie praktyczne podejście do zagadnień prawnych i podatkowych.

Dzielimy się z Klubowiczami tym, co uważamy za ważne w kontekście prawa spółek i podatków. Chcemy zrywać ze stereotypami i uprzedzeniami, że te zagadnienia są zawsze zawiłe i dostępne tylko dla wtajemniczonych. Nazwa zobowiązuje – słowo „pragmatyczny” krąży w naszym krwioobiegu od zawsze, dlatego stawiamy na jakość publikowanych treści, rzeczowość i użyteczność. Jako zespół ekspertów pragniemy działać na rzecz sprawnego funkcjonowania przedsiębiorstw.

Bardzo ważne jest dla nas wzmacnianie naszych wzajemnych kompetencji, dlatego zachęcamy wszystkich Klubowiczów do uczestnictwa w tworzeniu treści, zadawania pytań i aktywności w ramach publikowanych wątków. Mamy nadzieję, że wspólnie stworzymy praktyczną oraz fachową platformę wiedzy i wymiany informacji.

Będziemy dla Państwa również dostępni wirtualnie podczas cyklicznych spotkań.

Uczmy się od siebie nawzajem i bądźmy dla siebie wsparciem w nieustannie zmieniającym się systemie prawno-podatkowym.

Aby otrzymać dostęp do zamkniętej grupy Klub CzytelniQa na portalu Facebook, wyślij prośbę na adres: kancelaria@pragmatiq.pl, a w odpowiedzi prześlemy link do Klubu.

*Zapraszamy!
Zespół Wydawnictwa PragmatIQ*

Część I

PRAWO

Informacje ogólne

1. Co to jest spółka z o.o.?

Spółka z o.o. (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) jest drugą po jednoosobowej działalności gospodarczej formą prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. Spółka ta, obok spółki akcyjnej i najprawdopodobniej od 1 lipca 2021 r. prostej spółki akcyjnej, należy do spółek kapitałowych i ma osobowość prawną.

Spółka z o.o. ma zdolność do bycia podmiotem praw i obowiązków oraz dokonywania we własnym imieniu czynności prawnych, może zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywana. Podstawą jej funkcjonowania jest określony w umowie spółki kapitał zakładowy. Minimalny kapitał zakładowy wynosi 5 tys. zł. Majątek spółki z o.o. stanowi odrębną masę od majątku jej wspólników.

W spółce z o.o. uczestniczą wspólnicy, którzy posiadają udziały odzwierciedlające przysługującą im część kapitału zakładowego. Wspólnikami w spółce z o.o. mogą być zarówno osoby fizyczne, osoby prawne (np. spółka akcyjna), jak i inne jednostki organizacyjne (np. spółki osobowe, takie jak spółka jawna czy spółka komandytowa). Wspólnicy nie odpowiadają za zobowiązania spółki swoim majątkiem osobistym, a jedynie tym, co wnieśli do spółki jako wkład.

Cechą charakterystyczną spółki z o.o. jest obowiązkowe istnienie organów: zarządu oraz zgromadzenia wspólników. W spółce z o.o. co do zasady nie jest konieczne powoływanie rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej. Powołanie ich jest wymagane wyłącznie wtedy, gdy kapitał zakładowy przekracza 500 tys. zł, a wspólników jest więcej niż 25.

Każdy z organów odgrywa w spółce inną rolę. Zarząd pełni funkcję wykonawczą oraz reprezentuje spółkę na zewnątrz. Zgromadzenie wspólników jest najwyższą władzą spółki i podejmuje decyzje w najbardziej istotnych sprawach

określonych w przepisach i postanowieniach umowy spółki. Rada nadzorcza lub komisja rewizyjna sprawuje kontrolę i nadzór nad działalnością spółki.

Spółka z o.o. powstaje z chwilą wpisu do rejestru przedsiębiorców KRS. Umowa spółki może zostać zawarta przez współników w formie aktu notarialnego lub przez Internet, za pośrednictwem systemu S24.

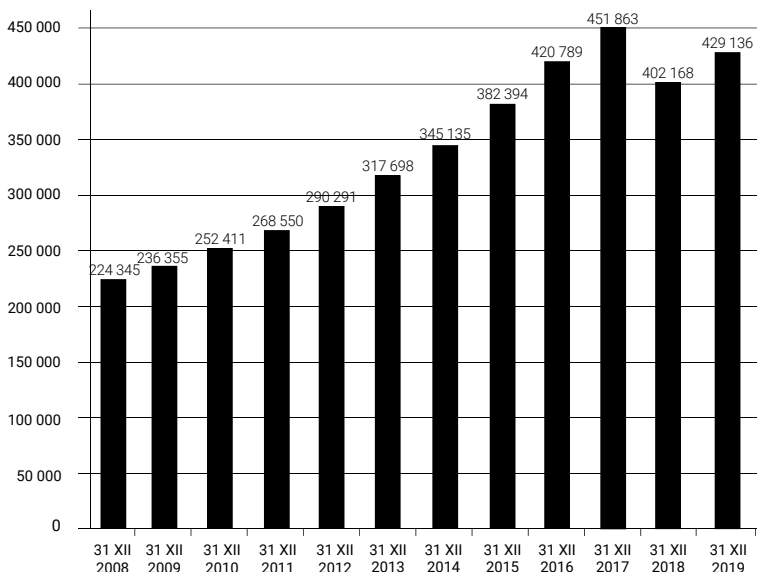
Podstawa prawna: art. 3, art. 4 § 1 pkt 2, art. 12, art. 151-152, art. 154, art. 157¹ § 1, art. 160, art. 174 § 1, art. 201 § 1, art. 213, art. 219 § 1, art. 227 k.s.h.

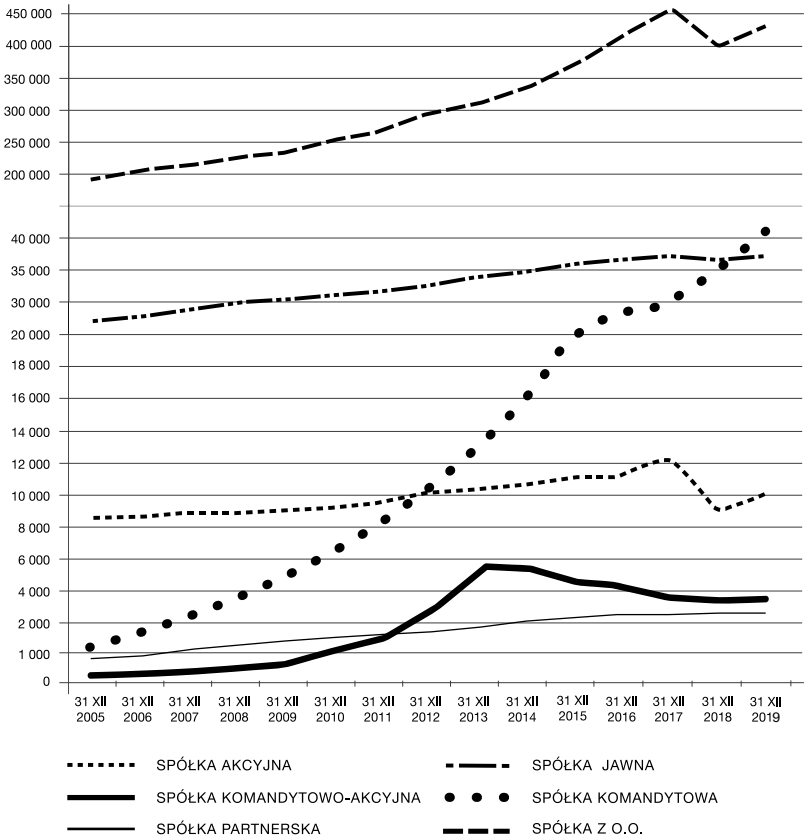
2. Ile jest spółek z o.o. w Polsce?

Od początku obowiązywania k.s.h. najpopularniejszym typem spółki prawa handlowego w Polsce jest spółka z o.o. Zgodnie z raportem GUS 31 grudnia 2019 roku w Polsce zarejestrowanych było 521 073 spółek handlowych, z czego aż 429 136 stanowiły spółki z o.o.

Poniższy wykres przedstawia zmianę liczby spółek z o.o. na przestrzeni ostatnich lat.

Liczba spółek z o.o.

3. Co to znaczy, że spółka z o.o. ma osobowość prawną?

Osobowość prawna spółki z o.o. oznacza, że może ona być samodzielnym podmiotem praw i obowiązków. W związku z tym spółka posiada majątek odrębny od majątku jej wspólników, może zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywana. Odrębność spółki od jej wspólników pozwala m.in. na zawieranie umów pomiędzy spółką a wspólnikami, a także na wchodzenie ze wspólnikami w spór.

Spółka nabywa osobowość prawną z chwilą jej rejestracji w rejestrze przedsiębiorców KRS. Jednak już po zawarciu umowy spółki (a w przypadku jednoosobowej spółki – po podpisaniu aktu założycielskiego), a przed rejestracją jej w rejestrze przedsiębiorców KRS spółka może zawierać umowy i prowadzić

działalność gospodarczą jako tzw. spółka z o.o. w organizacji, o której piszemy w odpowiedzi na pytanie nr 19 (*Co to jest spółka z o.o. w organizacji?*).

Podstawa prawna: art. 33, art. 37 § 1 k.c.; art. 11 k.s.h.

4. Na czym polega „ograniczona odpowiedzialność” w spółce z o.o.?

Spółka z o.o. jako osoba prawna jest samodzielnym podmiotem praw i obowiązków, a zatem to spółka (a nie jej wspólnicy) powinna regulować wszystkie zaciągane przez nią zobowiązania. Co do zasady wspólnicy nie odpowiadają więc prywatnym majątkiem za zobowiązania spółki, a ich odpowiedzialność ogranicza się do ryzyka utraty składników majątkowych, jakie wnieśli do spółki tytułem wkładu.

O wyjątkowych sytuacjach, w których wspólnik spółki będzie ponosił odpowiedzialność za zobowiązania spółki, piszemy w odpowiedzi na pytanie nr 114 (*Czy wspólnik odpowiada za zobowiązania spółki?*).

Podstawa prawna: art. 151 § 4 k.s.h.

5. Jakie są zalety spółki z o.o. w porównaniu z innymi spółkami?

Poniżej przedstawiamy najważniejsze zalety spółki z o.o., które decydują o jej atrakcyjności w porównaniu z innymi typami spółek.

1) Ograniczona odpowiedzialność wspólników za zobowiązania spółki

Brak zagrożenia majątku prywatnego wspólnika w razie problemów finansowych spółki stanowi często najważniejszą korzyść płynącą z prowadzenia działalności w formie spółki z o.o. Odpowiedzialność wspólników spółki z o.o. ogranicza się co do zasady wyłącznie do ryzyka utraty wkładu wniesionego do spółki.

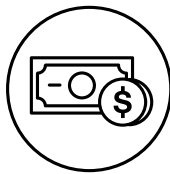
O wyjątkach od zasady ograniczonej odpowiedzialności wspólnika za zobowiązania spółki piszemy w odpowiedzi na pytanie nr 114 (*Czy wspólnik odpowiada za zobowiązania spółki?*).

2) Możliwość założenia jednoosobowej spółki z o.o.

Możliwość założenia jednoosobowej spółki z o.o. stanowi wyłom od zasady, że spółka powinna składać się z co najmniej dwóch wspólników. Umożliwia to samodzielnym przedsiębiorcom prowadzenie działalności na większą skalę w formie ograniczającej ryzyko gospodarcze.

Część II

Podatki

Informacje ogólne

322. Jakie podatki płaci spółka, a jakie jej wspólnicy?

Spółka z o.o. zasadniczo podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych od całości swoich dochodów, bez względu na miejsce ich osiągnięcia. Opodatkowuje ona dochody z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, a także m.in. z nieruchomości, papierów wartościowych, udziałów (akcji) czy ogółu praw i obowiązków w spółkach osobowych.

W odróżnieniu od spółek osobowych niebędących podatnikami CIT, w których to wspólnicy są podatnikami podatków dochodowych, w przypadku spółki z o.o. to ona sama – a nie jej wspólnicy – płaci podatek od osiągniętych dochodów. W ciągu roku podatkowego spółka wpłaca zaliczki na CIT, natomiast w terminie trzech miesięcy od zakończenia roku podatkowego – do 31 marca w przypadku spółek, których rokiem podatkowym jest rok kalendarzowy – składa deklarację roczną (CIT-8), w której wykazuje dochód i należny podatek dochodowy albo ewentualnie stratę podatkową, którą może w odpowiedni sposób uwzględnić w następnych latach. Więcej na ten temat piszemy w odpowiedziach na pytania nr 332 (*Jak opodatkowane są dochody spółki?*) oraz nr 337 (*W jaki sposób rozlicza się straty podatkowe spółki?*). Warto również podkreślić, że spółki z o.o. w niektórych sytuacjach (jednak dość rzadkich) nie muszą w ogóle płacić podatku dochodowego, o ile wynika to ze zwolnień przewidzianych w ustawie o CIT.

Spółka z o.o., jako podmiot posiadający osobowość prawną, może być również podatnikiem innych podatków, w tym m.in. podatku od towarów i usług oraz podatku od czynności cywilnoprawnych. Więcej na ten temat piszemy w odpowiedziach na pytania nr 401 (*Czy spółka zawsze jest podatnikiem VAT?*) oraz nr 412 (*Kto jest podatnikiem PCC – wspólnik czy spółka?*).

Niezależnie od opodatkowania podatkiem dochodowym spółek z o.o. również ich wspólnicy w związku z posiadaniem udziałów w spółce i osiąganiem z tego tytułu przychodów zobowiązani są do zapłaty podatku dochodowego. Dzieje się tak na przykład w razie zbycia czy umorzenia udziałów, ale także w razie wypłaty przez spółkę zysku w różnorodnych formach. Takim zyskiem może być dywidenda, ale też przekazanie zysków na kapitał zakładowy (kiedy to wspólnik obejmuje nowe udziały albo podwyższoną ich wartość nominalną). Również w przypadku likwidacji spółki albo jej przekształcenia może wystąpić po stronie wspólników (czy raczej byłych wspólników) opodatkowanie podatkiem dochodowym.

Ponadto wspólnicy spółki mogą osiągać dochody z tytułu bycia pracownikami, członkami jej organów czy w związku ze świadczeniem na rzecz spółki usług w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. W takiej sytuacji wspólnik podlega opodatkowaniu od dochodów osiągniętych z tych tytułów na ogólnych zasadach, czyli analogicznie jak każda inna osoba występująca w tych rolach i niezwiązana ze spółką. Należy jednak pamiętać, że warunki w umowach zawieranych pomiędzy spółką z o.o. a jej wspólnikami, jako podmiotami powiązanymi, powinny być ustalane na warunkach rynkowych, mogą bowiem podlegać szczególnej weryfikacji. Szerzej zagadnienie to poruszamy w odpowiedzi na pytanie nr 330 (*Czy spółka musi realizować transakcje z podmiotami powiązanymi na warunkach rynkowych?*).

Co ważne, podatki dochodowe płacone przez spółkę oraz jej wspólników są podatkami zupełnie niezależnymi od siebie i zapłata jednego z nich nie wpływa na drugi (poza faktem, że podatek CIT zapłacony przez spółkę obniża zyski spółki, a zatem w pośredni sposób także obniża podstawę opodatkowania przy wypłatach z zysku). Należy jednak pamiętać: pomimo że podatek dochodowy od dywidendy obciąża wspólników, to jego płatnikiem jest spółka. To zagadnienie szerzej omawiamy w odpowiedzi na kolejne pytanie.

Podstawa prawna: art. 1 ust. 1, art. 3 ust. 1, art. 7 ust. 1-2 ustawy o CIT; art. 12 ust. 1, art. 13 ust. 1, art. 14 ust. 1, art. 17 ust. 1 ustawy o PIT.

323. Kiedy spółka jest płatnikiem podatków wspólników?

Spółka z o.o. w sytuacjach określonych przepisami ma obowiązek obliczyć, pobrać i wpłacić podatek (ewentualnie zaliczkę na podatek) za swojego wspólnika. Ponośi przy tym odpowiedzialność za prawidłowe obliczenie i zapłatę tego podatku. Należy zatem wiedzieć, kiedy spółka powinna uregulować należności podatkowe za wspólnika i na jakich zasadach podatek ten obliczyć, by w odpowiedni sposób umniejszyć wypłacane wspólnikowi kwoty do wysokości netto.

W pewnych sytuacjach będzie to prosta operacja matematyczna, gdyż podatek naliczany jest ryczałtowo od wypłacanej kwoty (np. w razie wypłaty dywidendy czy wypłaty odsetek), ale są też przypadki, w których płatnik musi ustalić wysokość kosztów uzyskania przychodów oraz zweryfikować prawa do ulg czy zwolnień po stronie wspólnika. Istotna jest przy tym również precyzyjna redakcja uchwał organów spółki, które powinny przewidywać określone obowiązki spółki uwzględniające jej rolę jako płatnika podatków wspólnika. Brak precyzji w redakcji tych dokumentów (np. brak wskazania, czy mowa o kwotach netto czy brutto) powoduje częste praktyczne problemy w toku prawidłowego rozliczenia podatku.

Zryczałtowany podatek od przychodów z dywidend (zarówno w przypadku wspólników będących podatnikami PIT, jak i podatnikami CIT) wynosi 19% niezależnie od tego, w jakiej formie następuje wypłata zysku. W razie wypłaty dywidendy, wynagrodzenia umorzeniowego (wyjątkiem jest umorzenie dobrowolne) czy wypłaty kwoty likwidacyjnej spółka z o.o. zasadniczo występuje jako płatnik podatku dochodowego wspólnika. Warto jednak podkreślić, że określone grupy wspólników pod pewnymi warunkami mogą korzystać ze zwolnień z podatku lub obniżenia stawki. Dotyczy to m.in. podatników CIT będących wspólnikami spółki z o.o. i posiadających powyżej 10% głosów przez ponad dwa lata, o czym więcej piszemy w odpowiedzi na pytanie nr 459 (*Kiedy wypłacana wspólnikowi dywidenda jest zwolniona z opodatkowania?*), czy też zagranicznych rezydentów podatkowych (o ile tak stanowią stosowne umowy międzynarodowe).

Dodatkowo podkreślić należy, że podatek i obowiązki płatnika występują także w sytuacji przekazania zysku na kapitał zakładowy spółki. Dotyczy to również przekazania na kapitał zakładowy środków zgromadzonych na kapitale zapasowym, o czym piszemy szerzej w odpowiedzi na pytanie nr 339 (*Czy przekazanie zysku na kapitał zakładowy spółki z kapitału zapasowego lub rezerwowego podlega opodatkowaniu?*). Jest to o tyle ważne, że wobec bezgotówkowej formy takiej „wypłaty zysku” konieczne są odpowiednie uzgodnienia między spółką a wspólnikiem co do sposobu pobrania przez płatnika podatku od wspólnika. Podobny bezgotówkowy zysk wspólnika, gdzie spółka jest płatnikiem podatku, może powstać w przypadku przekształcenia spółki z o.o. w spółkę niebędącą podatnikiem CIT. Podstawą opodatkowania w takiej sytuacji jest wartość niepodzielonych zysków w spółce, w tym bieżących zysków spółki oraz kwot przekazanych na inne kapitały spółki niż kapitał zakładowy.

Oczywiście spółka z o.o. może być płatnikiem podatków dochodowych wspólnika także w innych sytuacjach. Spółka bowiem, jak każdy pracodawca, zleceniodawca, wypłacający odsetki lub należności licencyjne, ma obowiązek pobrać należny podatek (zaliczkę na podatek dochodowy) od określonych wypłat. Ten obowiązek powstaje niezależnie od tego, czy otrzymującym jest wspólnik, czy osoba trzecia.

Podstawa prawna: art. 26-26a ustawy CIT; art. 31-32, 35, 38-41, 42g ustawy PIT.

324. Kto ponosi odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe spółki?

Zasadniczo za swoje zobowiązania podatkowe odpowiada sama spółka z o.o. W sytuacji gdy egzekucja przeciwko niej okaże się w całości lub w części bezskuteczna (tj. jeżeli majątek spółki z o.o. nie pozwala na zapłatę należności podatkowej), za jej zobowiązania mogą jednak odpowiadać inne osoby związane ze spółką:

- 1) obecni lub byli członkowie zarządu,
- 2) obecni lub byli pełnomocnicy spółki w organizacji,
- 3) obecni lub byli wspólnicy spółki w organizacji – jeżeli pełnomocnik lub zarząd nie został powołany.

Odpowiedzialność wymienionych wyżej osób obejmuje również należności podlegające zwrotowi bez wezwania organu podatkowego (np. nienależny zwrot podatku lub nienależnie zwrócona spółce nadpłata podatku).

Egzekucja może być prowadzona z całego ich majątku, do którego zalicza się również majątek wspólny małżonków, jeżeli nie została zawarta pomiędzy nimi umowa majątkowa małżeńska (tzw. intercyza).

Więcej o odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe spółki z o.o., w tym o możliwości uwolnienia się od odpowiedzialności, piszemy w odpowiedziach na następujące pytania.

Podstawa prawna: art. 116 § 1 i § 4 Ordynacji podatkowej.

325. Czy odpowiedzialność wspólników za zobowiązania podatkowe spółki jest ograniczona?

Wspólnicy spółki z o.o. zasadniczo nie ponoszą żadnej odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe spółki. Istnieje jednak jeden wyjątek – taką odpowiedzialność mogą ponosić wspólnicy spółki z o.o. w organizacji (w tym także byli wspólnicy), jeżeli w tym okresie nie posiadała zarządu oraz nie został ustanowiony pełnomocnik.

Wspólnicy oraz byli wspólnicy spółki z o.o. w organizacji odpowiadają za zobowiązania podatkowe spółki całym swoim majątkiem. Odpowiedzialność ta ma charakter subsydiarny oraz solidarny. Subsydiarny charakter odpowiedzialności oznacza, że wspólnik będzie odpowiadał za zobowiązania spółki wyłącznie w sytuacji, gdy egzekucja z jej majątku okaże się w całości lub w części bezskuteczna. Odpowiedzialność solidarna charakteryzuje się natomiast tym, że zobowiązanie podatkowe może być skutecznie wykonane przez któregokolwiek ze wspólników (lub byłych wspólników) spółki, a spełnienie świadczenia przez jednego z nich zwalnia pozostałych z konieczności wywiązania się z tego obowiązku.

Część III

ZUS

474. Czy wspólnik spółki musi płacić składki ZUS?

Obowiązek opłacania przez wspólnika składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne z tytułu udziału w spółce z o.o. zależy od tego, czy jest on jedynym wspólnikiem spółki.

Jednym z tytułów do objęcia obowiązkiem opłacania składek ZUS jest prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, przez którą należy rozumieć także pozostawanie wspólnikiem jednoosobowej spółki z o.o. Jedyny wspólnik spółki z o.o. jest więc objęty obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym oraz wypadkowym, a także obowiązany jest do opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne. Dobrowolnie może również skorzystać z ubezpieczenia chorobowego.

Możliwa jest jednak sytuacja, w której obowiązek opłacania składek przez wspólnika jednoosobowej spółki z o.o., z uwagi na zbieg tytułów do ubezpieczeń, będzie ograniczony do składki na ubezpieczenie zdrowotne. Więcej na ten temat piszemy w odpowiedziach na pytania nr 476 (*Czy wspólnik jednoosobowej spółki, który jednocześnie prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą, ma obowiązek podwójnego opłacania składek na ubezpieczenia zdrowotne i społeczne?*) oraz nr 478 (*Czy wspólnik jednoosobowej spółki, który jest jednocześnie zatrudniony na podstawie umowy o pracę, ma obowiązek podwójnego opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne?*).

W przypadku wieloosobowej spółki z o.o. wspólnicy nie mają co do zasady obowiązku opłacania jakichkolwiek składek ZUS. Posiadanie statusu wspólnika innej niż jednoosobowej spółki z o.o. nie jest bowiem tytułem ani do ubezpieczenia społecznego, ani do ubezpieczenia zdrowotnego. Wyjątkiem od tej reguły może być jednak prowadzenie spółki z o.o., w której występuje wprawdzie kilku wspólników, ale jeden z nich posiada niemal 100% udziałów (np. proporcja 99% do 1%). W takim przypadku istnieje wysokie ryzyko, że ZUS zakwestionuje brak obowiązku uiszczania składek przez wspólnika posiadającego większość udziałów i nakaze ich opłacanie na takich zasadach, jakby był jedynym wspólnikiem spółki.

Podstawa prawna: art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 8 ust. 6 pkt 4, art. 11 ust. 2, art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych; art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

475. Czy wspólnik jednoosobowej spółki może korzystać z preferencji w zapłacie składek ZUS (ulga na start, preferencyjne składki ZUS, mały ZUS plus)?

Polskie przepisy przewidują trzy sposoby na zmniejszenie obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne:

- 1) **ulga na start** dotycząca przedsiębiorców rozpoczynających po raz pierwszy lub wznawiających po co najmniej 5 latach działalność gospodarczą – polega na zwolnieniu z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne przez 6 miesięcy od rozpoczęcia działalności;
- 2) **preferencyjne składki ZUS** dotyczące przedsiębiorców rozpoczynających po raz pierwszy lub wznawiających po co najmniej 5 latach działalność gospodarczą – przez 24 miesiące od rozpoczęcia działalności lub zakończenia korzystania z ulgi na start przedsiębiorca może opłacać składki na ubezpieczenie społeczne od niższej podstawy wymiaru składek, stanowiącej 30% minimalnego wynagrodzenia za pracę;
- 3) **mały ZUS plus** dotyczący przedsiębiorców, którzy w poprzednim roku kalendarzowym osiągnęli przychody nieprzekraczające 120 tys. zł – polega na możliwości opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości zależnej od dochodów przedsiębiorcy.

Powyższe ulgi są przeznaczone jednak wyłącznie dla osób prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą. Oznacza to, że z tytułu posiadania statusu wspólnika jednoosobowej spółki z o.o. należy opłacać składki na ubezpieczenie społeczne w pełnej wysokości.

W zakresie ubezpieczenia zdrowotnego przepisy nie przewidują żadnych ulg ani dla wspólników jednoosobowych spółek, ani dla osób prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą.

Warto zwrócić uwagę na sytuację, w której wspólnik jednoosobowej spółki z o.o. prowadzi także jednoosobową działalność gospodarczą. O jej skutkach na gruncie ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego piszemy w odpowiedziach na następujące pytania.

Podstawa prawna: art. 18 ust. 1 Prawa przedsiębiorców; art. 18a, art. 18c ust. 1 i ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Część IV

Rachunkowość

Księgi rachunkowe

481. Czy spółka zawsze ma obowiązek prowadzenia ksiąg rachunkowych?

Na podstawie ustawy o rachunkowości niektóre spółki, spełniające określone kryteria, zwolnione są z obowiązku prowadzenia ksiąg rachunkowych. Zwolnienie to nie dotyczy jednak spółek z ograniczoną odpowiedzialnością.

Każda spółka z o.o. – niezależnie od tego, jakie przychody osiąga i kto jest jej wspólnikiem – musi prowadzić księgi rachunkowe. Zasadniczo spółka z o.o. prowadzi tzw. pełną księgowość, jeżeli jednak spełni warunki przewidziane w ustawie o rachunkowości, może korzystać z uproszczeń, o których więcej w odpowiedzi na kolejne pytanie.

Podstawa prawna: art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o rachunkowości.

482. Czy spółka może prowadzić tzw. uproszczoną księgowość?

Wszystkie spółki z o.o. prowadzą pełną księgowość, jednak część z nich może korzystać z uproszczeń w sporządzaniu sprawozdań finansowych przewidzianych dla mniejszych podmiotów, tzw. jednostek mikro i małych. W tym celu wspólnicy muszą jednak podjąć decyzję o sporządzaniu sprawozdań finansowych z zastosowaniem zasad przewidzianych dla jednostki mikro lub małej w załącznikach nr 4 i 5 ustawy o rachunkowości.

Aby spółka mogła skorzystać z uproszczeń przeznaczonych dla jednostek mikro, musi w danym roku obrotowym oraz w roku poprzedzającym ten rok obrotowy spełnić dwa z trzech kryteriów:

- 1) suma jej aktywów na koniec roku nie może przekroczyć 1,5 mln zł,
- 2) przychody netto ze sprzedaży nie mogą być większe niż 3 mln zł,
- 3) średnioroczne zatrudnienie nie może przekraczać 10 osób.

Jednostką małą jest natomiast spółka, która w danym roku obrotowym oraz w roku poprzedzającym ten rok obrotowy spełni dwa z trzech wskazanych w ustawie kryteriów:

- 1) suma jej aktywów na koniec roku nie może przekroczyć 25,5 mln zł,
- 2) przychody netto ze sprzedaży nie mogą być większe niż 51 mln zł,
- 3) średnioroczne zatrudnienie nie może przekraczać 50 osób.

Dzięki uproszczeniom w księgowości spółki mogą zrezygnować ze sporządzenia niektórych elementów sprawozdania finansowego lub sporządzają te elementy w uproszczonej wersji. Przykładowo jednostki mikro nie sporządzają informacji dodatkowej, tylko informację uzupełniającą do bilansu. Ponadto bilans oraz rachunek zysków i strat w uproszczonej wersji dla jednostek mikro zostały ograniczone do zaledwie kilku pozycji. Z kolei jednostka mała nie jest np. obowiązana do sporządzania zmian w kapitale własnym oraz rachunku przepływów pieniężnych. Dodatkowo podjęcie przez wspólników decyzji o sporządzeniu sprawozdania finansowego w formie uproszczonej przewidzianej dla jednostki mikro lub małej powoduje, że nie jest konieczne sporządzanie sprawozdania z działalności.

Podstawa prawna: art. 3 ust. 1a-1e ustawy o rachunkowości.

483. Kiedy spółka jest mikro, małym, średnim lub dużym przedsiębiorcą?

Definicje mikro, małego, średniego i dużego przedsiębiorcy są istotne w różnego rodzaju aspektach działalności gospodarczej, m.in. w zakresie możliwości korzystania z dofinansowań i pomocy publicznej, pomocy Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców czy przy określaniu maksymalnego czasu trwania kontroli przedsiębiorcy w ciągu roku.

Kryteria ustalania statusu przedsiębiorcy zostały wskazane w ustawie Prawo przedsiębiorców, zgodnie z którą:

- 1) mikroprzedsiębiorcą jest podmiot, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:
 - a) zatrudniał średniorocznie mniej niż 10 pracowników oraz
 - b) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości 2 mln euro lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczył równowartości 2 mln euro;
- 2) małym przedsiębiorcą jest podmiot, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:
 - a) zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz

- b) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości 10 mln euro lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości 10 mln euro – i który nie jest mikroprzedsiębiorcą;
- 3) średnim przedsiębiorcą jest podmiot, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:
- a) zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz
 - b) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości 50 mln euro lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości 43 mln euro – i który nie jest mikroprzedsiębiorcą ani małym przedsiębiorcą;
- 4) dużym przedsiębiorcą jest podmiot, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:
- a) zatrudniał średniorocznie więcej niż 250 pracowników oraz
 - b) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych przekraczający równowartość 50 mln euro lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat przekroczyły równowartość 43 mln euro.

Warto zauważyć, że niekiedy dla celów innych ustaw stosowane są odmienne kryteria podziału przedsiębiorców. Przykładowo, należy rozróżnić pojęcia:

- 1) małego przedsiębiorcy – opisane powyżej, uregulowane w ustawie Prawo przedsiębiorców;
- 2) jednostki małej – zdefiniowane w ustawie o rachunkowości, o której więcej w odpowiedzi na pytanie nr 482 (*Czy spółka może prowadzić tzw. uproszczoną księgowość?*);
- 3) małego podatnika – stosowane w ustawach podatkowych, o którym piszemy także w odpowiedzi na pytanie nr 328 (*Kiedy spółka jest małym podatnikiem?*).

Podstawa prawna: art. 7 ust. 1 pkt 1-3 Prawa przedsiębiorców.

484. W jakim miejscu spółka powinna prowadzić księgi rachunkowe?

Za prowadzenie ksiąg rachunkowych odpowiada zasadniczo sama spółka z o.o. Spółka ma jednak możliwość przekazania ksiąg rachunkowych do prowadzenia przez inny podmiot, który jest do tego uprawniony na podstawie ustawy o rachunkowości.

Niezależnie od tego, komu powierzono księgi rachunkowe spółki, miejsce ich prowadzenia może znajdować się zarówno w siedzibie spółki, jak i poza siedzibą (np. w siedzibie biura rachunkowego, któremu zlecono prowadzenie ksiąg).

Jeżeli księgi prowadzone są poza siedzibą spółki, członkowie zarządu w ciągu 15 dni od ich wydania powinni powiadomić właściwy urząd skarbowy o miejscu prowadzenia ksiąg rachunkowych, a w razie kontroli lub nadzoru – zapewnić uprawnionym organom kontroli lub nadzoru dostęp do ksiąg oraz do odpowiednich dowodów księgowych.

Podstawa prawna: art. 11, art. 11a, art. 76a ustawy o rachunkowości.

485. Kiedy spółka ma obowiązek otwierania i zamykania ksiąg rachunkowych?

Sytuacje, w których spółka z o.o. obowiązana jest do otwierania i zamykania ksiąg rachunkowych, zostały wprost wskazane w ustawie o rachunkowości, zgodnie z którą spółka z o.o. otwiera księgi:

- 1) na dzień rozpoczęcia działalności,
- 2) na początek każdego następnego roku obrotowego,
- 3) na dzień zmiany formy prawnej,
- 4) na dzień wpisu do rejestru połączenia lub podziału powodujących powstanie nowej spółki,
- 5) na dzień rozpoczęcia likwidacji lub ogłoszenia upadłości.

Otwarcie ksiąg rachunkowych może nastąpić w terminie do 15 dni od dnia zaistnienia tych zdarzeń.

Spółka z o.o. zamyka natomiast księgi rachunkowe:

- 1) na dzień kończący rok obrotowy;
- 2) na dzień zakończenia działalności, w tym również sprzedaży spółki, zakończenia likwidacji lub postępowania upadłościowego, o ile nie nastąpiło jego umorzenie;
- 3) na dzień poprzedzający zmianę formy prawnej;
- 4) w spółce przejmowanej na dzień połączenia związanego z przejściem przez inną spółkę, to jest na dzień wpisu do rejestru tego połączenia;
- 5) na dzień poprzedzający dzień podziału lub połączenia spółek, jeżeli w wyniku podziału lub połączenia powstaje nowa spółka, to jest na dzień poprzedzający dzień wpisu do rejestru połączenia lub podziału;
- 6) na dzień poprzedzający dzień postawienia spółki w stan likwidacji lub ogłoszenia upadłości;
- 7) inny dzień bilansowy, określony odrębnymi przepisami.